

Представлено
Справжнім ліком
Почасний прем'єр-редактор
Директор видавництва

Директор наукової редакції
Науковий редактор
Головний редактор
Головний редактор
Головний редактор

РЕДАКЦІЧНА КОЛЛЕГІЯ
Олександр Біловол
Владимир Вадимчук
Віталій Виноградов
Віктор Гафтівський
Евліч Гончарук
Валентин Чечінський
Борис Зимеховський
Флік Жебровська
Валерій Пожаревич
Микола Пономаренко
Віктор Чумак
Валерій Шаповалов

Літературне редактування:
Геннадій Самусенко

Коректор:
Олена Кузьмина

Дизайн:
ІЦ "Медпромінфо"
Андрій Шаранін
верстка:
Іван Торохтий

Відділ підписки:
Віра Байрамова
Тел./факс: (044) 252-9399
E-mail: likukr @ akcsec.kiev.ua

Відділ реалізації:
Денис Сильянов
Тел./факс: (044) 252-9399
E-mail: likukr @ akcsec.kiev.ua

Публікації в журнал приймаються
Вищою атестаційною комісією
України при наданні
вчених ступенів та звань

Матеріали друкуються
мовою оригіналу
(українською або російською).

За достовірність реклами
інформації відповідальність
несе рекламодавець.

Редакція не завжди поділяє думки
авторів публікацій.

Передрук публікацій тільки
з погодження редакції.

Друк: "БЛІЦ-ПРНТ"

Наклад 10000 примірників

Головний пріоритет — здоров'я людини

В умовах ринку

- 3 Стратегія реорганізації регіональної охорони здоров'я **О.Перетяка**
5 Система боротьби з фальсифікованими лікарськими засобами **С.Сур**
9 Методичні підходи до фармакоекономічної оцінки застосування
вакцинних препаратів **I.Софронова, З.Мнушко**
11 Новини медицини
Ексклюзивне інтерв'ю
14 Головний пріоритет — здоров'я людини **Т.Гірик**
- Правові аспекти фармації
17 Щодо питання про необхідність упорядкування відповідальності за незаконний
оборот сильнодіючих та отруйних речовин **В.Шаповалов, В.Шаповалова, М.Халін,
С.Петренко, О.Абросимов**
- Управління персоналом**
21 Ділова етика та етикет лікаря-менеджера і підприємця **В.Журавель, В.Журавель**

Ювілеї

- 24 Ректорові Львівського медуніверситету — 60 років.
25 Панацея-2000 називає переможців

Ліки ХХІ століття

- 29 Ензими ідуть **О.Сергієвська**
31 Структурована система природних вітамінів — антиоксидантів — "Вітапектин" та його
імуномодулюючі властивості **Н.Максютіна, Л.Пилипчук**
34 Поставтеся до свого кишечника по-людяному
35 Берлітіон® як засіб детоксикації при хронічній свинцевій інтоксикації

Сучасна кардіологія

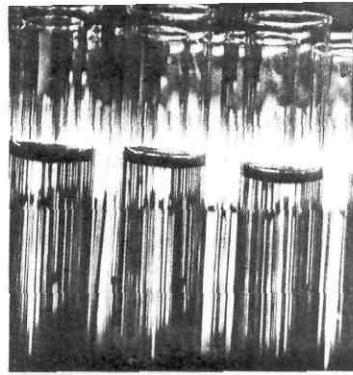
- 41 Досвід застосування препарата Небілет в лікуванні хворих з артеріальною
гіпертензією **А.Шабельянов, Р.Дуда, Л.Бойко, К.Кошкіна, О.Ларіна, Е.Пішоняк,
В.Челенгіров**
42 Використання препарату Коринфар ретард у лікуванні хворих на первинну легеневу
гіпертензію **К.Амосова, Л.Конопльова, Н.Карел, В.Казаков, Л.Кушнір**
44 Найкращий у світі засіб для лікування серцево-судинних захворювань створено в
Україні

Клінічні дослідження

Дисертаційні роботи

- 45 Оцінка ефективності та перенесення Перміксону при лікуванні хворих на доброкісну
гіперплазію простати **С.Пасечніков, О.Нікітін**
48 Клінічна ефективність внутрішньовенної форми Кверцетина у хворих гострим
інфарктом міокарда при проведенні тромболітичної терапії: реалізація концепції
відкритої коронарної артерії **А.Пархоменко, С.Кожухов**
52 Етиологія оніхомікозів у жителів України **А.Руденко, Е.Коваль, В.Поліщук,
О.Заплавська**
55 Вегетативні порушення у хворих, які перенесли легку закриту черепно-мозкову
травму, та їх лікування **О.Теленгатор**
58 Особливості впливу деяких мієлодепресантів на гемостаз при його неспецифічному
системному порушенні **С.Коваль, М.Середенко**
60 Профілактична антивиразкова дія обліпіхово-гвоздичної олії на експериментальних
"гістамінових" та "серотонінових" виразках шлунку **Е.Олійник**
- Управління охороною здоров'я**
62 Наукове обґрунтування і розробка системи забезпечення якості медичної допомоги в
охороні здоров'я України **А.Степаненко**

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФАРМАКОЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЗАСТОСУВАННЯ ВАКЦИННИХ ПРЕПАРАТІВ



I. Софронова, З. Мнушко, д. ф. н., проф.
Національна фармацевтична академія України

Обґрунтовано необхідність проведення економічної оцінки імунопрофілактики населення. Проведено аналіз основних методів, які використовуються в фармацеотичних дослідженнях. Наведені і проаналізовані основні фактори, які необхідно враховувати при оцінці економічної ефективності вакцинації. Створена комп'ютерна програма для автоматизованого розрахунку економічної ефективності використання вакцинних препаратів. Запропонована методика порівняльної оцінки економічної ефективності вакцинації з урахуванням вартості медикаментозного лікування захворювань і вартості витрат на вакцинацію.

Обоснована необходимость проведения экономической оценки иммунопрофилактики населения. Проведен анализ основных методов, используемых в фармацеотических исследованиях. Определены и систематизированы основные факторы, учитывающиеся при оценке экономической эффективности вакцинации. Создана компьютерная программа для автоматизированного расчета экономической эффективности применения вакцинных препаратов. Предложена методика сравнительной оценки экономической эффективности вакцинации с учетом стоимости медикаментозного лечения заболевания и стоимости затрат на вакцинацию.

The necessity of economic appraisal of vaccination has been based of facts. The analysis of main methods of pharmacoeconomic researches has been conducted. The factors which has influence on economic appraisal of vaccination has been defined. The computer program for automated calculation of economic effectiveness of vaccines application has been created. The cost-effectiveness ratio of direct costs of vaccination against main of the vaccine-preventable infections has been calculated.

В умовах політичної та економічної нестабільності, а також гострого дефіциту державного бюджету особливої значущості набуває економічна обґрунтованість коштів, що виділяються на здійснення заходів охорони здоров'я.

З погляду на проблему інфекційних захворювань слід зазначити, що в усьому світі імунопрофілактика переважає на рівні загальнонаціональних програм і є дійовим фактором глобальної стратегії захисту населення від вірусних захворювань. Завдяки впровадженню програм Всесвітньої організації охорони здоров'я та її фінансовій підтримці, масова вакцинація населення стала реальністю навіть у країнах із гострою фінансово-економічною ситуацією [3].

Нині високий рівень інфекційної захворюваності населення є однією з найсерйозніших проблем охорони здоров'я в Україні. З інфекційних хвороб найбільше поширення в нашій країні мають грип, гострі респіраторні інфекції верхніх дихальних шляхів, вірусні гепатити, дифтерія, епідемічний паротит тощо.

Щорічно Україна несе великі збитки від інфекційних хвороб: від грипу та ГРВІ – 1,5 млрд. грн., вірусних гепатитів – майже 120 млн. грн., кишкових інфекцій – до 36 млн. грн. За роки епідемії дифтерії збитки склали близько 50 млн. грн. [6].

Причин настільки великого поширення інфекційних хвороб в Україні декілька: економічна криза, зниження рівня життя більшості населення, зростання проституції, наркоманії, алкоголізму, а також зневажливе відношення населення до профілактичних щеплень. Крім того, в країні не налагоджене чітке забезпечення вакцинами в не-

обхідному обсягу. Тому, незважаючи на введення нового календаря щеплень, імунізація проти гепатиту В у 1997 році проводилася тільки в шести областях України, проти краснухи не проводилася взагалі.

Крім того, виникають проблеми, пов'язані з розподілом грошових ресурсів: недостатнє фінансування закупівлі вакцинних препаратів, що проводиться з місцевого бюджету, має свій вплив на рівень ополення населення імунізацією та її своєчасністю. Тому, беручи до уваги складне фінансове становище в країні, дуже важливо, щоби рішення про затвердження асигнувань на забезпечення заходів імунопрофілактики населення, у тому числі на придбання вакцинних препаратів, було обґрунтоване з позицій урахування можливого прибутку, який може бути отриманий при використанні ресурсів.

Таким чином, сьогодні існує потреба в широкому впровадженні методів визначення економічної ефективності профілактичних заходів охорони здоров'я з метою оптимізації процесу розподілу асигнувань і вибору найбільш раціональних варіантів розвитку лікувально-профілактичної допомоги.

Сучасні методи економічного аналізу набувають великого значення в системі охорони здоров'я взагалі, і у фармації зокрема. Загальна економічна мета фармацеотичного – визначення методів лікування та лікарських засобів, які при мінімальних витратах забезпечать максимальний терапевтичний ефект.

У фармацеотичних оцінках для встановлення зв'язку між вірогідним прибутком від застосування лікарських препаратів та витратами на їх придбання найбільш широко використовують-

ся такі методи [7]:

- аналіз мінімізації витрат;
- аналіз ефективності витрат;
- аналіз корисності витрат;
- аналіз витрат та результатів.

При використанні кожного з методів аналізу порівнюються витрати та терапевтичні ефекти різних ліків (або інших видів терапії) при лікуванні певного захворювання. Вибір методу економічної оцінки залежить від мети дослідження, умов лікування, лікарської терапії та кінцевого клінічного результату її застосування.

Аналіз мінімізації витрат (cost-minimization analysis) проводиться за умов, що клінічна ефективність та безпека однакова для видів лікування або препаратів порівняння. У цьому випадку порівнюються загальні витрати на лікування за допомогою даних лікарських засобів. Відповідно, аналіз економічної ефективності пов'язаний з вибором препарату (або методу лікування) з мінімальними витратами.

Аналіз ефективності витрат (cost-effectiveness analysis) раціонально використовувати, коли альтернативні терапії відрізняються за клінічною ефективністю. Найчастіше високоефективний лікарський препарат є найбільш дорогим. У загальному випадку даний вид аналізу має оцінити, наскільки додатковий терапевтичний ефект вправдовує додаткові витрати. Аналітичні результати в даному методі аналізу виражують за допомогою коефіцієнтів ефективності витрат.

Аналіз визначення (уточнення) витрат (cost-identification analysis) – це розрахунок вартості лікування до досягнення певного терапевтичного ефекту (наприклад, одужання, поліпшення стану). Загальні витрати визна-

чаються сумаю витрат на лікування основного захворювання, можливих ускладнень та витрат у випадку неефективного лікування.

Аналіз корисності витрат (cost-utility analysis) можна розглядати, як один з видів аналізу ефективності витрат. Проте, даний вид економічного аналізу враховує вартість лікарської терапії та її вплив на результат лікування хвороби (наприклад, кількість збережених років життя, вплив препарата на загальну захворюваність, смертність, фізичне функціонування тощо).

Аналіз "витрати-прибуток" (аналіз рентабельності) (cost-benefit analysis) пов'язаний з розрахунком очікуваного прибутку (економії вкладених коштів) від впровадження певного методу лікарської терапії. Визначається прибуток від терапевтичного ефекту та витрати на лікування для альтернативних терапій. Економічний аналіз у даному випадку пов'язаний з вибором лікарської терапії з найбільшим прибутком або з найбільшим відношенням прибутку до витрат.

Невід'ємною частиною кожного фармацеокономічного дослідження є розрахунок вартості хвороби (costs of illness), який проводиться на основі визначення реальної вартості терапії конкретного захворювання з урахуванням діагностичних заходів.

При оцінці вартості лікувань діагностичних заходів в фармацеокономічному аналізі враховуються витрати декількох категорій, а саме: прямі, непрямі та нематеріального характеру.

Прямі витрати (direct costs) безпосередньо пов'язані з вартістю ліку-

вання та забезпеченням медичного обслуговування. До прямих витрат слід віднести витрати на закупівлю лікарських препаратів, вартість перебування в стаціонарі, лікування амбулаторних хворих, консультацій, проведення діагностичних заходів, фізико-хімічних методів аналізу, вартість лікування ускладнень лікарської терапії, специфічні витрати, наприклад, транспортування хворого, спеціальні діти тощо.

Непрямі витрати (indirect costs) пов'язані з ефектом для суспільства та обумовлені, головним чином, виплатами за листками непрацездатності, пенсій по інвалідності та іншими соціальними виплатами, пов'язаними із втратою працездатності.

Існують також **нематеріальні витрати (intangible costs)**, пов'язані з етичними аспектами, моральними збитками, зниженнем болю та дискомфорту при лікуванні тощо. Їх вираження в грошовому еквіваленті є проблематичним, проте вони враховуються при виборі лікарської терапії.

При визначенні економічної ефективності лікування враховуються загальні прямі та непрямі витрати, віднесені до конкретного захворювання, та раціональність їх використання. Застосування різних лікарських засобів у схемах лікування дозволяє порівняти та вибрати найбільш економічно прибутковий препарат, оцінивши всі необхідні фактори: ефективність та силу препарату, курс лікування, побічні дії, зручність застосування та ін.

Дослідження зарубіжного досвіду показують, що в розвинутих країнах

велика увага приділяється економічній ефективності всіх заходів охорони здоров'я, в тому числі й імунізації населення. Наприклад, ліквідація поліомієліту в США щорічно дає економію близько 144 млн. дол. тільки за рахунок відсутності необхідності вакцинації. Періодичний розрахунок економічної ефективності вакцин допомагає виділяти відповідні фінанси на потреби кожного виду імунізації [8].

Особливістю групи вакцинових препаратів для активної імунізації людини є те, що вони призначенні не для лікування захворювання, а для запобігання його виникненню. Тому в даному випадку економічний аналіз спрямований на оцінку економії всіх видів витрат, що пов'язані з захворюванням людини.

Для оцінки економічної ефективності вакцинації доцільним є використання методу "витрати-прибуток" (СВА "cost-benefit analysis"), результатом якого має бути визначення прямої прибутковості від застосування вакцинації. При розрахунках за даним методом загальні (прямі та непрямі) витрати на вакцинацію порівнюються з величиною відвернених внаслідок вакцинації загальних економічних збитків від захворювання. Результат надається у вигляді відношення економічного ефекту від вакцинації до витрат на її проведення, який відображає кількість заощаджених коштів на одну грошову одиницю, вкладену у вакцинацію. Основні фактори, які використовуються для оцінки економічної ефективності вакцинації, наведені на рисунку 1.

